

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 14/4 đến 20/4/2014)

- Tổng thống Mỹ công du Châu Á
- Đối thoại Chiến lược Việt Nam - Ấn Độ lần thứ 3
- Tàu khảo sát khoa học của Trung Quốc ra Biển Đông
- Ủy ban An ninh quốc gia Trung Quốc họp phiên đầu tiên
- Việt Nam ra mắt lực lượng Kiểm ngư
- Singapore khẳng định không đứng về bên nào trong tranh chấp biển
- Malaysia sẽ xoa dịu căng thẳng ở Biển Đông
- Ngoại trưởng Nga thăm Việt Nam, Trung Quốc

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Tàu khảo sát khoa học Hải dương của Trung Quốc đến Biển Đông. Đây là lần thứ 4 trong năm nay tàu khảo sát Hải dương 06 đi tiến hành nhiệm vụ điều tra địa chất biển và thí nghiệm khoa học. Trong chuyến đi lần bắt đầu từ ngày 15/4, con tàu sẽ triển khai thử nghiệm về dự án nghiên cứu khoa học trong thời gian khoảng 8 ngày.

Trung Quốc cam kết duy trì hòa bình khu vực. Ngày 14/4, Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Vương Nghị trong cuộc họp báo chung với Ngoại trưởng Đức Frank-Walter Steinmeier sau vòng 4 đối thoại chiến lược giữa hai nước, đã khẳng định: “Trung Quốc sẽ không để bất kỳ tranh chấp và sự khác biệt nào làm ảnh hưởng tới quan hệ hữu nghị giữa Trung Quốc với các nước láng giềng cũng như sự phát triển ổn định tại khu vực. Các tranh chấp hiện nay tại khu vực

không phải là vấn đề mới nổi lên. Việc làm nóng các tranh chấp này là do một số nước từ bỏ đồng thuận đã đạt được với Trung Quốc cũng như đang cố thực hiện các hành động khiêu khích. Những khiêu khích này là không khôn ngoan và không giúp giải quyết tranh chấp.” Ông Vương kêu gọi các nước Châu Á và cộng đồng quốc tế nên nhìn nhận tranh chấp hiện nay với thái độ công bằng, khách quan.

Ủy ban An ninh quốc gia Trung Quốc họp phiên đầu tiên. Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình hôm 15/4 đã chủ trì cuộc họp đầu tiên của Ủy ban An ninh quốc gia mới thành lập. Ông Tập khẳng định Trung Quốc cần điều phối cách thức xử lý các thách thức đối nội và đối ngoại “trong thời khắc phức tạp nhất của lịch sử. An ninh là điều kiện để phát triển. Chúng ta chỉ có thể biến đất nước trở nên phồn thịnh bằng cách tăng cường sức mạnh quân sự, và chỉ với sức mạnh quân sự, chúng ta mới có thể bảo vệ đất nước.”

+ Việt Nam:

Việt Nam ra mắt lực lượng Kiểm ngư. Sáng 15/4 tại Đà Nẵng, Bộ NNPTNT tổ chức lễ ra mắt lực lượng Kiểm ngư Việt Nam. Đây là lực lượng chuyên trách của Nhà nước trực thuộc Tổng cục Thủy sản; thực hiện chức năng tuần tra, kiểm tra, kiểm soát, phát hiện, xử lý vi phạm

pháp luật và thanh tra chuyên ngành thủy sản trên các vùng biển Việt Nam. Lực lượng Kiểm ngư được tổ chức từ Trung ương đến các vùng, gồm: Cục Kiểm ngư (trụ sở chính tại Hà Nội) và 4 Chi cục Kiểm ngư vùng.

+ Philippines:

Thỏa thuận Mỹ - Philippines sẽ không ngăn được Trung Quốc quyết đoán trên biển. Trả lời phỏng vấn từ Philstar ngày 15/4, Giám đốc Trung tâm Tình báo và An ninh Quốc gia Philippines ông Rommel Banlaoi cho rằng Thỏa thuận quốc phòng giữa Philippines và Mỹ sẽ không cản trở mà còn có thể khiến Trung Quốc đẩy mạnh các hoạt động tại các vùng biển tranh chấp ở Biển Đông. Theo ông Banlaoi, Trung Quốc sẽ thấy cần phải tăng cường sự hiện diện dân sự ở đây bằng cách sử dụng các tàu tuần duyên. Tuy nhiên, chuyên gia an ninh này không nghĩ rằng Trung Quốc sẽ khơi mào một cuộc đối đầu vũ trang ngay cả khi Bắc Kinh đã thể hiện thái độ cứng rắn, quyết liệt trong tranh chấp chủ quyền ở khu vực, “Trung Quốc muốn một môi trường kinh tế ổn định. Một cuộc đối đầu vũ trang với Trung Quốc là quá tốn kém. Bắc Kinh sẽ tránh làm gián đoạn hoạt động kinh tế trong khu vực Biển Đông.”

+ Malaysia:

Malaysia sẽ xoa dịu căng thẳng ở Biển Đông. Malaysia được kỳ vọng sẽ đóng một vai trò lớn trong việc giải quyết căng thẳng trong tranh chấp biển khi đảm nhiệm chức Chủ tịch luân phiên

ASEAN năm 2015. Phát biểu tại một diễn đàn hôm 15/4, Phó Thủ tướng Malaysia Tan Sri Muhyiddin Yassin cho biết: “Tranh chấp ở Biển Đông và sự can dự của các lợi ích bên ngoài làm việc duy trì an ninh và ổn định ở khu vực trở nên phức tạp hơn. Khả năng xung đột tiềm tàng đòi hỏi nỗ lực ngoại giao nhiều hơn nữa của các nước ASEAN.” Ông Yassin khẳng định: “Cách thức giải quyết các vấn đề và khủng hoảng của ASEAN là thông qua sự đồng thuận, tôn trọng lẫn nhau đã đi được một chặng đường dài hướng tới tránh những xung đột và căng thẳng không cần thiết”.

+ Singapore:

Singapore khẳng định không đứng về bên nào trong tranh chấp Biển Đông. Trong cuộc trao đổi với báo giới hôm 12/4, Thủ tướng Singapore Lý Hiển Long khẳng định: “Về tranh chấp lãnh thổ ở Biển Đông, lập trường của Singapore là khá rõ ràng: Chúng tôi không đứng về bên nào, mỗi quốc gia đều có lý do cũng như câu chuyện lịch sử riêng để giải thích tại sao họ có yêu sách

chủ quyền và cơ sở pháp lý của nó là gì. Chúng tôi không ở vị trí để đánh giá hoặc lựa chọn đứng về bên nào. Tuy nhiên, chúng tôi có lợi ích khi vấn đề này được giải quyết một cách hòa bình, phù hợp với luật pháp quốc tế, trong đó có Công ước Liên Hợp Quốc về Luật Biển; các quốc gia cần kiềm chế và thương lượng một bộ quy tắc ứng xử với Trung Quốc. Tôi không nghĩ vấn đề có thể được giải quyết nhưng ASEAN đang đóng một vai trò tích cực, xây dựng, giúp quản lý vấn đề này. Bạn chỉ có thể quản lý chúng để ngăn chặn rủi ro, các xung đột lớn hay sự leo thang xảy ra do một số sự cố trên biển. Tôi nghĩ rằng, cách tốt nhất là tất cả các bên cần kiềm chế và thống nhất về một bộ quy tắc ứng xử để kiểm soát và ngăn ngừa sự cố có thể xảy ra.”

+ Mỹ:

Tổng thống Mỹ công du Châu Á. Tổng thống Mỹ Barack Obama sẽ thăm Nhật Bản trong vòng ba ngày từ 23/4, đây là điểm dừng chân đầu tiên trong chuyến công du châu Á của ông Obama. Sau khi kết thúc chuyến thăm Nhật Bản, ông

Obama sẽ đến Hàn Quốc vào ngày 25/4, Malaysia vào ngày 26/4 và Philippines vào ngày 28/4 trước khi trở lại Washington một ngày sau đó. Chuyến thăm của ông Obama đến Malaysia và Philippines diễn ra sau khi ông buộc phải hủy chuyến thăm được lên kế hoạch vào tháng 10 năm ngoái tới hai quốc gia này do Chính phủ liên bang Mỹ bị đóng cửa một phần.

Quan hệ các nước

Tham khảo chính trị và Đối thoại chiến lược Việt Nam - Ấn Độ. Từ ngày 16 - 17/4/2014 đã diễn ra các cuộc họp Tham khảo Chính trị lần thứ 6 và Đối thoại Chiến lược lần thứ 3 giữa Việt Nam và Ấn Độ. Thứ trưởng Bộ Ngoại giao Việt Nam Phạm Quang Vinh và Thứ trưởng Bộ Ngoại giao Ấn Độ Anil Wadhwa đồng chủ trì các cuộc họp này. Hai bên nhất trí tăng cường trao đổi đoàn cấp cao và các cấp trong thời gian tới. Hai bên cũng trao đổi các phương hướng và biện pháp để triển khai hiệu quả Chương trình Hành động 2013-2015 nhằm thúc đẩy mạnh mẽ và toàn diện quan hệ Đối tác Chiến lược Việt Nam-Ấn Độ, đặc biệt là trong các lĩnh vực trụ cột của mối quan hệ đối tác chiến lược. Hai bên cũng chia sẻ đánh giá và nhất trí quan điểm về nhiều vấn đề khu vực và quốc tế; trong đó có việc bảo đảm hoà bình, ổn định, an ninh, an toàn hàng hải ở Biển Đông.

Ngoại trưởng Nga thăm Trung Quốc. Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã gặp Ngoại trưởng Nga Sergei Lavrov tại Bắc Kinh hôm 15/4. Ông Tập nhấn mạnh, rất coi trọng mối quan hệ đối tác chiến lược toàn diện Trung - Nga, Hiện nay, quan hệ hai nước đang ở vào thời kỳ tốt nhất trong lịch sử. Về phần mình, Ngoại trưởng Nga Lavrov bày tỏ mối quan hệ đối tác hợp tác chiến lược toàn diện Nga - Trung có ảnh hưởng mang tính toàn cầu quan trọng. Phía Nga muốn cùng

Trung Quốc tiếp tục tăng cường hiểu biết, hợp tác. **Cùng ngày**, Ngoại trưởng Nga Lavrov đã hội đàm với Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Vương Nghị. Ông Vương cho rằng, hai nước cần duy trì hiểu biết mật thiết, tăng cường ủng hộ lẫn nhau và hợp tác chiến lược. Về phía Nga, Ngoại trưởng Lavrov bày tỏ, hai nước cần hoàn thành các mục tiêu và nhiệm vụ mà nguyên thủ hai nước đã xác định trong quan hệ song phương, duy trì sự hiểu biết và hợp tác mật thiết, cùng bảo vệ trật tự quốc tế công bằng.

Đưa quan hệ Việt Nam-Liên bang Nga phát triển thực chất. Bộ trưởng Ngoại giao Liên bang Nga Sergei Lavrov đã thăm chính thức Việt Nam từ 15-16/4. Sáng 16/4, Phó Thủ tướng, Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Bình Minh đã hội đàm với Bộ trưởng Ngoại giao Liên bang Nga Sergei Lavrov. Hai bên nhất trí đánh giá, quan hệ đối tác chiến lược toàn diện Việt-Nga thời gian qua phát triển rất tích cực. Hai bên đã thảo luận về hợp tác Việt-Nga trong khuôn khổ diễn đàn ASEAN, nhất trí rằng việc Nga tham gia tích cực vào cơ chế đối thoại Nga-ASEAN. Về vấn đề Biển Đông, hai bên chia sẻ quan điểm về việc cần giải quyết các tranh chấp bằng biện pháp hòa bình, trên cơ sở luật pháp quốc tế, trong đó có UNCLOS 1982, thực hiện DOC và thúc đẩy xây dựng COC.

Phân tích và đánh giá

“Trung Quốc nên tham gia vụ kiện của Philippines” của *Ziad Haider*. Sau khi xảy ra vụ đối đầu căng thẳng ngoài bãi cạn Scarborough từ tháng 4/2012, Manila đã chọn con đường đúng đắn, giải quyết tranh chấp thông qua cơ quan tài phán quốc tế. Vì sự ổn định trong khu vực và lợi ích riêng của chính mình, Bắc Kinh nên tham gia vụ kiện này. Đầu tháng 1/2013, Philippines thông báo với Trung Quốc về việc khởi kiện yêu sách đường lưỡi bò của Trung Quốc ở Biển Đông là hoàn toàn phù hợp với quy định của UNLCOS 1982 mà Manila và Bắc Kinh đều là thành viên. Trung Quốc đã từ chối tham gia vụ kiện ngay từ đầu. Bắc Kinh cần phải có một cái nhìn rõ ràng và thấu đáo hơn, giá trị của sự né tránh trong khi nước này vẫn tuyên bố yêu sách của mình là “dựa trên UNCLOS.” Nếu Trung Quốc tự tin yêu sách của mình căn cứ theo luật pháp quốc tế, thì sự tự tin ấy sẽ tăng thêm khi nước này có thể bảo vệ lập trường của mình

trước một tòa án trung lập. Bắc Kinh sẽ có cơ hội nếu họ lựa chọn tham gia vụ kiện. Bất chấp phản đối của Trung Quốc, một Hội đồng Trọng tài 5 thành viên vẫn được Tòa án Quốc tế về Luật Biển thành lập để thụ lý vụ kiện của Philippines. Việc Trung Quốc sẵn sàng tuân theo các chuẩn mực quốc tế không chỉ thể hiện sự tự tin của họ mà còn giúp giảm đáng kể mối lo ngại ngày càng tăng của các nước láng giềng bởi tốc độ hiện đại hóa quân sự của Trung Quốc. Sau khi Ngoại trưởng Philippines thông báo đã đệ trình bản ghi nhớ lập luận lên Tòa trọng tài hôm 30/3, Ngoại trưởng Trung Quốc nói rằng Bắc Kinh không bao giờ chấp nhận “đòi hỏi vô lý từ các nước nhỏ.” Bộ trưởng Quốc phòng Trung Quốc thì khẳng định nước này sẽ “không thỏa hiệp, không nhân nhượng” trong khi Thủ tướng nước này nói rằng họ sẽ đáp trả mạnh mẽ những “hành động khiêu khích” ở Biển Đông. Nhưng việc chấp thuận một phiên tòa quốc tế không có nghĩa là điều gì đó khiến Bắc Kinh mất mặt. Trung Quốc đã thường xuyên tham gia vào hệ thống giải quyết tranh chấp của WTO và có một hồ sơ tuân thủ tương đối mạnh khi đối mặt với phán quyết bất lợi. Vấn đề tranh chấp Biển Đông chắc chắn phức tạp hơn tranh chấp thương mại và sẽ động vào vấn đề hết sức nhạy cảm của người Trung Quốc: chủ quyền lãnh thổ. Giờ đây các luật sư của Manila đã khởi kiện đường lưỡi

bò, thách thức cơ sở pháp lý yêu sách của Trung Quốc ở Biển Đông, Bắc Kinh nên xem xét gặp họ ở tòa.

“Obama và hy vọng làm sống lại chiến lược xoay trục” của *Matt Spetalnick* và *Manuel Mogato*. Trong chuyến công du 4 nước Châu Á của mình vào ngày 23/4, nhiệm vụ khó khăn nhất của ông Obama là làm yên lòng các nhà lãnh đạo của khu vực, những người luôn ngờ vực về việc Mỹ sẽ trở thành một quốc gia ngoài cuộc hay họ thực sự cam kết phản ứng lại một Trung Quốc đang ngày càng quyết đoán. Với ông Obama, trong chuyến dừng chân ở Nhật, Hàn Quốc, Malaysia và Philippines, ông phải quyết định xem mình sẽ đưa ra những giới hạn nào cho Trung Quốc, để vừa có thể xoa dịu các đồng minh tại khu vực, vừa tránh phải tạo căng thẳng thêm với Trung Quốc. “Chuyến thăm sắp tới của ông Obama sẽ là bài test quan trọng cho chính sách Châu Á của Mỹ”, ông Richard Jacobson, một nhà phân tích khu vực cho biết. Các quan chức Mỹ nói rằng chiến lược “tái cân bằng” trên các phương diện kinh tế, ngoại giao

và an ninh tới Châu Á của Mỹ hiện đang đi đúng hướng, và không bị ảnh hưởng nhiều bởi cuộc khủng hoảng tại Ucraina hay vấn đề Trung Đông. Tuy nhiên, các đồng minh tại khu vực vẫn tỏ ra hoài nghi với cam kết của Washington. Ông Yukio Okamoto, cựu cố vấn về các vấn đề đối ngoại cho chính phủ Nhật, khi đề cập tới chiến lược xoay trục của Mỹ đã nói rằng “Đây là một sự thay đổi chính sách đáng hoan nghênh, nhưng liệu họ (Mỹ) có làm vậy không?” “Chúng tôi không thấy bất kỳ dấu hiệu nào trên thực tế” liên quan tới việc thực thi chính sách này. Khi ông Obama công bố chính sách hướng đông, hành động mang tính biểu tượng nhất của chính sách này có lẽ là kế hoạch triển khai 2500 lính lục quân Mỹ tới bắc Australia, tại đây họ có nhiệm vụ sẵn sàng hành động khi xung đột xảy ra. Tuy nhiên, cho tới tận tháng 4/2014, lực lượng này trên đảo Darwin mới chỉ có 1150 lính lục quân, và con số đầy đủ chỉ có thể đạt được sau năm 2017. “Chính sách xoay trục tới Châu Á cho đến nay có rất ít kết quả cụ thể, rõ ràng”, ông Adam Lockyer, nhà phân tích chính sách và quốc phòng tại Đại học New South Wales cho biết. Trong bối cảnh căng thẳng của khu vực, ông Obama hy vọng sẽ có thể thuyết phục được các nhà lãnh đạo của Châu Á tin tưởng vào quyết tâm kiềm chế Trung Quốc của Mỹ. Cùng với đó theo quan chức Mỹ, ông Obama, sẽ gửi một thông điệp trong chuyến công du của mình tới Trung Quốc rằng “nước này không nên sử dụng các biện pháp đe dọa hoặc cưỡng ép” đối

với các nước láng giềng. Tuy nhiên, Bắc Kinh sẽ không dễ dàng đón nhận thông điệp này. Nên nhớ rằng Bộ trưởng Quốc phòng Chuck Hagel, trong chuyến công du gần đây tới Bắc Kinh, đã phải đối mặt với những cáo buộc nặng nề từ các quan chức Trung Quốc, những người cho rằng chương trình nghị sự của Washington là nhằm ngăn chặn sự trỗi dậy của Bắc Kinh.

“Đài Loan có thể đóng góp gì vào việc thúc đẩy hòa bình tại Biển Đông?” của *Bonnie Glaser*. Tại Biển Đông, Đài Loan tỏ ra khá kín tiếng khi căng thẳng nổ ra giữa các bên yêu sách trong những năm gần đây. Ông Jeffrey Bader, cựu cố vấn về Đông Á tại Hội đồng An ninh Quốc gia cho chính quyền Obama, đã đưa ra ý kiến rằng Mỹ nên bàn thảo với Đài Loan về việc Đài Loan có nên làm rõ lập trường của họ về đường chín đoạn hay không. Đài Loan nên xem xét nghiêm túc về việc đóng vai trò chủ động hơn trong giải quyết vấn đề Biển Đông, bằng cách làm sáng tỏ ý nghĩa của đường chín đoạn và xây dựng yêu sách của mình để phù hợp với luật quốc tế, đặc biệt là UNCLOS 1982. Các

nước thành viên ASEAN, những quốc gia đồng ý rằng tranh chấp lãnh thổ tại Biển Đông cần phải được giải quyết hòa bình thông qua luật quốc tế, sẽ chào đón động thái xây dựng yêu sách trên cơ sở luật quốc tế của Đài Loan. Về phần mình, ASEAN có thể đáp lại thiện chí của Đài Loan bằng việc ủng hộ nước này cùng tham gia vào các cuộc đàm phán với Bắc Kinh về việc thiết lập Bộ quy tắc ứng xử (COC) trên Biển Đông. Quan trọng hơn, hành động của Đài Loan có thể góp phần tạo áp lực về phía Bắc Kinh, buộc họ phải làm rõ yêu sách của mình tại Biển Đông. Nếu Trung Quốc Đại lục muốn theo đuổi những gì mà Đài Loan đã làm và làm rõ yêu sách trước UNCLOS, thì các cuộc thảo luận sau này có thể hướng tới việc quản lý các khu vực có yêu sách chồng lấn, trong đó có bao gồm các thỏa thuận hợp tác chung, và từ đó hòa bình và ổn định tại khu vực có thể được cải thiện đáng kể. Là một bên có yêu sách tại Biển Đông và tuân thủ pháp luật, Đài Loan có cơ hội để tạo ra một tiền lệ tích cực và góp phần thúc đẩy các pháp trước hết là để quản lý và sau đó tiến tới giải quyết tranh chấp biển tại Đông Á.

“Indonesia đang thay đổi chính sách Biển Đông?” của *Greta Nabbs – Keller*. Trong thời kỳ hậu chế độ độc tài, các quan chức của Indonesia, giống như nhiều đồng nghiệp Đông Nam Á khác, luôn cân trọng mỗi khi đề cập đến các vấn đề có liên quan tới Trung Quốc để vừa có thể tránh được các lời chỉ trích của công luận, vừa tranh thủ được Trung Quốc. Lý do này

khuyến cho những lời bình luận gần đây của các quan chức cấp cao của quân đội Indonesia về tác động của đường chín đoạn tới Quần đảo Natuna của Indonesia tại Biển Đông trở nên đặc biệt đáng chú ý. Ví dụ, sau chuyến thăm tới Bắc Kinh vào tháng 2/2014, Tổng Tư lệnh Quân đội quốc gia Indonesia, Đại tướng Moeldoko đã bóng gió đề cập đến việc tăng cường các biện pháp quân sự để bảo vệ Quần đảo Natuna. Ông cho biết: “Quần đảo Natuna có vị trí chiến lược quan trọng, do đó chúng ta cần phải tăng quy mô lực lượng quân sự trên đảo, trên biển cũng như trên không (của đảo) để chuẩn bị cho các nguy cơ bất ổn tại Biển Đông, bên cạnh đó lực lượng này cũng đóng vai trò là hệ thống cảnh báo sớm cho Indonesia và TNI (Quân đội Indonesia)”.

Sau đó vào tháng 3, Thiếu tướng Không quân Fahru Zaini cũng công khai phát biểu rằng “Trung Quốc yêu sách vùng biển Natuna như là vùng lãnh hải của họ. Tranh chấp này sẽ có tác động đáng kể tới an ninh của vùng biển Natuna”. Vào tháng 6/2013, Thiếu tướng Hải quân Amarullah Octavian thậm chí còn đưa ra các

tuyên bố thẳng thắn hơn. Khi thông báo rằng Indonesia sẽ tổ chức “Tập trận Komodo”, ông lý giải rằng “cuộc tập trận sẽ tập trung vào việc cải thiện năng lực của hải quân trong hoạt động hỗ trợ thiên tai, tuy nhiên chúng tôi cũng sẽ không bỏ qua lập trường quyết đoán của Trung Quốc khi họ cho thấy tham vọng đối với khu vực Natuna”. Indonesia không chính thức đưa ra sự thay đổi chính sách nào trong vấn đề Biển Đông. Tuy nhiên, các tuyên bố gây gây nhiều ngạc nhiên của quan chức cấp cao TNI có thể được diễn giải như là sự biểu hiện của các bất đồng giữa giới dân sự - quân sự của Indonesia về vấn đề Trung Quốc. TNI, giống như các lực lượng quân đội khác, về bản chất luôn thực dụng. Các kế hoạch xây dựng lực lượng và kế hoạch chiến lược của họ đều dựa trên kịch bản mà các mối đe dọa có thể gây ra. Các nhà hoạch định chính sách quốc phòng của Indonesia ngay từ giữa thập niên 90 đã luôn tính đến mối đe dọa tiềm tàng tới từ Trung Quốc đối với Quần đảo Natuna. Tuyên bố cựu Tổng tư lệnh quân đội Tướng Wiranto vào năm 1996 đã cho thấy sự mâu thuẫn trong tư tưởng của giới quân đội Indonesia về mối đe dọa từ Trung Quốc: Ông bác bỏ thông tin rằng cuộc tập trận trung lớn nhất của Indonesia vào thời điểm đó tại Quần đảo Natuna là hành động đáp trả với mối đe dọa từ Trung Quốc, tuy nhiên ông cũng nói thêm rằng bản thân mình không thể làm gì khác khi các nhà quan sát chọn cách suy nghĩ như vậy”. Ngược lại, Bộ Ngoại giao Indonesia lại hành

động giống với những người theo thuyết thể chế. Họ theo đuổi lợi ích quốc gia của Indonesia thông qua các biện pháp ngoại giao và mong muốn có một cách giải quyết đa phương cho các vấn đề an ninh khu vực, chủ yếu thông qua các cơ chế với ASEAN là trung tâm. Không giống như các quan chức của TNI, những người luôn luôn chuẩn bị cho những điều tồi tệ nhất, các nhà ngoại giao luôn muốn duy vai trò không thiên vị chính thức của Indonesia trong vấn đề Biển Đông, yếu tố giúp Jakarta có những lợi thế và ảnh hưởng với Bắc Kinh. Chúng ta có thể thấy được rõ những khía cạnh bên trong liên quan tới bất đồng giữa Bộ Ngoại giao Indonesia và TNI. Trong thời tới, nhiều khả năng mỗi bất đồng này sẽ được thể hiện nhiều hơn khi mà Bắc Kinh có thể những động thái đe dọa chủ quyền lãnh thổ của Indonesia. Những động thái này sẽ không chỉ thử thách vai trò công tâm của Jakarta trong tranh chấp lãnh thổ tại Biển Đông mà là một bài test cho sự đồng thuận trong nội bộ Indonesia về sự cần thiết phải đặt mục tiêu kinh tế và đối ngoại lên trên các quan ngại chiến lược.

“Tín hiệu tích cực cho Bộ quy tắc ứng xử tại Biển Đông?” của Kavi Chongkittavorn. Ngày 21/4, các quan chức cấp cao ASEAN và Trung Quốc sẽ có cuộc họp tại Pattaya, Thái Lan sau cuộc gặp tại Tô Châu, Trung Quốc tháng 9 năm ngoái. Việc Trung Quốc sẵn sàng cùng ASEAN trao đổi “vấn đề nhạy cảm” này là một bước ngoặt lớn. Sáu tháng qua đã có những diễn biến quan trọng trong quan hệ ASEAN - Trung Quốc, bao gồm cả tuyên bố về vùng nhận diện phòng không hay quy chế đánh bắt cá trên Biển Đông mà tỉnh Hải Nam đưa ra. Mặt khác các nước lớn, đặc biệt là Mỹ và Trung Quốc đều đưa ra những tuyên bố mạnh mẽ về các tranh chấp đang diễn ra và nguy cơ xảy ra xung đột. Trong quá khứ những sự kiện như vậy sẽ ngay lập tức cản trở các cuộc đối thoại ASEAN - Trung Quốc và quá trình tham vấn. Tuy nhiên với các động lực mới trong ASEAN và Châu Á, bao gồm quan hệ Trung - Mỹ, các bên yêu sách chủ quyền ở Biển Đông nhận thấy rằng họ cần phải thúc đẩy tiến trình đàm phán Bộ quy tắc ứng xử (COC). Năm nay ASEAN và Trung Quốc đã quyết định đẩy nhanh quá trình đàm phán COC với 4 cuộc đàm phán, 2 cuộc cấp chuyên viên (tháng 6 tại Jakarta và tháng 10 tại Bangkok), 2 cuộc họp lãnh đạo cấp cao (Pattaya và Bangkok). Trong các hoạt động tham vấn thời gian tới, ASEAN và Trung Quốc sẽ thảo luận 6 yếu tố chính để làm cơ sở các nội dung chính của COC. Mỗi bên đã đồng ý đề xuất danh sách những chuyên gia hỗ trợ các quan chức cấp cao ASEAN và Trung

Quốc về khía cạnh kỹ thuật, và các bên sẽ làm việc cùng nhau từ đầu, đây là một bước tiến lớn so với việc bản dự thảo COC đầu tiên là do ASEAN xây dựng. Ba yếu tố đầu tiên bao gồm cách để tăng cường lòng tin chính trị, đảm bảo tham vấn hiệu quả, cam kết với mục đích và nguyên tắc của Hiến chương Liên Hợp Quốc, Công ước Liên Hợp Quốc về Luật Biển 1982 (UNCLOS), Hiệp ước Thân thiện và hợp tác và các văn bản khác có liên quan. Một nguyên tắc quan trọng là tôn trọng độc lập và chủ quyền của nhau. Ba yếu tố còn lại liên quan đến việc phát huy tinh thần và nguyên tắc DOC, bao gồm thực hiện đầy đủ và hiệu quả tự do hàng hải. Ngoài ra ASEAN và Trung Quốc đã thảo luận về nhiều dự án chung và các hoạt động trên Biển Đông cần được thực hiện. Cuối cùng, yếu tố quan trọng nhất là cam kết giải quyết tranh chấp lãnh thổ bằng biện pháp hòa bình. Các cuộc thảo luận giữa ASEAN và Trung Quốc về vấn đề Biển Đông đã kéo dài quá lâu. Rõ ràng, hai bên không thể tiếp tục tự kìm chân nhau được nữa, điều này sẽ có ảnh hưởng nghiêm trọng nỗ lực xây dựng cộng đồng Đông Á của họ./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp